

Sygn. akt V CZ 66/06

POSTANOWIENIE

Dnia 6 października 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa "E." Spółki z o.o.

przeciwko Gminie O.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 6 października 2006 r.,

zażalenia strony powodowej

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 6 maja 2006 r., sygn. akt [...],

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powoda „E.” Sp. z o.o. od wyroku tego Sądu z dnia 16 grudnia 2005 r. W uzasadnieniu swojego postanowienia Sąd Apelacyjny wskazał, że wniosek powoda o zwolnienie go od obowiązku uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej został oddalony postanowieniem z dnia 22 marca 2006 r., którego odpis pełnomocnik powoda otrzymał w dniu 3 kwietnia 2006 r. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w tej sytuacji, zgodnie z art. 130² § 3 k.p.c., pełnomocnik powoda powinien, bez osobnego wzywania, uiścić opłatę stosunkową należną na podstawie art. 101 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, z chwilą doręczenia odpisu wspomnianego wyżej postanowienia oddalającego wniosek o zwolnienie powoda od opłaty sądowej.

W zażaleniu na to postanowienie powód zarzucił naruszenie szeregu przepisów k.p.c. (art. 130² § 3, 130² § 5, 130³ § 2 oraz 360), a także art. 45 Konstytucji RP. Podnoszące te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie. Wbrew odmiennej opinii Sądu Apelacyjnego brak podstaw, aby uznać że w razie wydania postanowienia o odmowie zwolnienia od obowiązku wniesienia należnej opłaty od skargi kasacyjnej, strona działająca przez pełnomocnika ma obowiązek uiszczenia, bez osobnego wezwania, należną opłatę z chwilą otrzymania odpisu postanowienia oddalającego jej wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Wprawdzie z art. 130² § 3 k.p.c. wynika obowiązek strony działającej, tak jak w niniejszej sprawie, przez adwokata, do uiszczenia bez wezwania, opłaty stałej lub stosunkowej należnej od skargi kasacyjnej, to w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, brak podstaw do zastosowania tego przepisu.

Przepis art. 130² § 3 k.p.c. wprowadza wyjątkowe uregulowanie, które może mieć zastosowanie tylko do sytuacji w nim opisanej. Jako przepis szczególny nie podlega zaś wykładni rozszerzającej. Skoro mowa w nim o konieczności uiszczenia należnej opłaty od skargi kasacyjnej, wnoszonej przez profesjonalnego pełnomocnika, to nie można go stosować, gdy skarga kasacyjna mogła zostać wniesiona bez opłaty. Z taką sytuacją mamy zaś do czynienia, gdy wraz ze skargą został złożony wniosek o zwolnienie od należnej od niej opłaty. W razie gdy wraz ze skargą kasacyjną został złożony wniosek o zwolnienie od należnej od tej skargi opłaty sądowej, to strona ma prawo złożyć taką skargę bez tej opłaty, gdyż nie wie jaka ona będzie albo nawet czy w ogóle powstanie obowiązek wniesienia opłaty. Jeżeli by uznać, iż pomimo złożenia takiego wniosku istnieje obowiązek wniesienia należnej opłaty stałoby to w rażącej sprzeczności, z mającą swoje wyraźne podstawy prawne (art. 101 do 118 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U. Nr 167, poz. 1398) instytucją zwolnienia od kosztów sądowych. Jego akceptacja mogłaby więc, tak jak wskazuje na to skarżący, naruszać konstytucyjnie zagwarantowane prawa do obrony, gdyż zmuszałaby w istocie stronę starającą się o zwolnienie od kosztów, niezależnie od wyniku postępowania, do wnoszenia opłaty od skargi kasacyjnej wraz z jej wniesieniem.

Brak także podstaw prawnych do przyjęcia, że pełnomocnik strony ma obowiązek w chwili otrzymania postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, wnieść opłatę od skargi kasacyjnej bez osobnego wzywania. Postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych zapada na posiedzeniu niejawnym. Zgodnie z art. 360 k.p.c. jest ono skuteczne z chwilą podpisania sentencji. Łączenie skuteczność tego postanowienia z faktem doręczenia go stronie nie znajduje więc żadnego uzasadnienia w przepisach k.p.c.

Podniesione wyżej wątpliwości związane z możliwością stosowania art. 130² § 3 k.p.c. w sytuacji gdy strona wraz ze wniesieniem skargi kasacyjnej składa wniosek o zwolnienie jej od kosztów sądowych, prowadzą do wniosku, że z przepisu tego nie można wywodzić obowiązku strony działającej przez wskazanego w nim pełnomocnika, do uiszczania należnej opłaty bez osobnego wzywania. Mając na uwadze, że obowiązek uiszczenia należnej opłaty od skargi

kasacyjnej powstaje dopiero z dniem wydania postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, termin do wniesienia przez stronę należnej opłaty należy określić w skierowanym do niej wezwaniu. Wyznaczanie tego terminu powinno nastąpić zgodnie z art. 130 § 1 k.p.c., gdyż pismo procesowe nie jest opłacone, a brak podstaw dla stosowania w związku z tym innych regulacji przewidzianych w k.p.c.

Podobne stanowisko w kwestii stosowania art. 130² § 3 k.p.c. zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 4 października 2006 r. I CZ 81/06, w którym wskazano, że taki pogląd znajduje swoje uzasadnienie także w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego powstałym na tle przepisów dawnej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z 13 czerwca 1967 r., których brzmienie nie odbiega zasadniczo od obowiązującej aktualnie w tym zakresie regulacji.

Mając na względzie powyższe Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł jak w sentencji.